

Organizácia služieb pre zdravie verejnosti v EU a SR

Prof. MUDr. Martin Rusnák, CSc
Fakulta zdravotníctva a soc. práce
Trnavskej univerzity v Trnave

Ciele prednášky

- Oboznámiť sa s organizáciami, ktoré zabezpečujú služby pre zdravie v priestore EU a na Slovensku
- Ozrejiť štruktúru služieb verejného zdravotníctva v EU a SR
- Priblížiť úlohy jednotlivých súčastí

Zdravie verejnosti v EU

AGENTÚRY A ICH CIELE

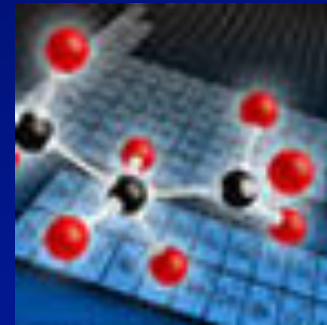
EU DG Health and Consumers (Riaditeľstvo pre zdravie a spotrebiteľov)

- Ochrana verejného zdravia v EÚ
  - Stratégia v oblasti zdravia
  - Program v oblasti zdravia
  - Právne predpisy
  - EÚ vo svete
  - Zdravie ako spoločný prvok všetkých politík
  - Zdravie a štrukturálne fondy

http://ec.europa.eu/health/index_en.htm

- Zabezpečenie bezpečnosti v zdraví
  - Pripravenosť a reakcia
  - Krv, tkanivá a orgány
  - Zmena klímy
- Hodnotenie rizika
  - Vedecké výbory
  - Dialóg a spolupráca
  - Elektromagnetické polia
  - Nanotechnológie

- Zlepšenie zdravotnej starostlivosti
  - Cezhraničná starostlivosť
  - European Reference Networks
  - Zdravotnícky personál
  - Bezpečnosť pacientov
  - Antimikrobiálna rezistencia
  - Zdravotná starostlivosť
  - Posudzovanie zdravotníckej technológie
  - eZdravotníctvo
  - Skupiny odborníkov

- Opatrenia proti chorobám

- Prenosné choroby
- Očkovanie
- Závažné a chronické ochorenia
- Zriedkavé choroby

- Zdravie a spoločnosť

- Sociálne činitele a rozdiely v zdravotnej starostlivosti
- Starnutie
- Skupiny obyvateľstva
- Záujmové združenia
- Zdravé prostredia
- Skríning a genetika

- Starostlivosť o zdravie
  - Výživa a fyzická aktivita
  - Alkohol
  - Tabak
  - Nedovolené drogy
  - Duševné zdravie
  - Pohlavne prenosné choroby
- Ukazovatele a údaje
  - Zdravotné ukazovatele
  - Správy o zdraví
  - Zber údajov

- Farmaceutické výrobky
  - Lieky určené pre ľudí
  - Veterinárne lieky
  - Medzinárodné aktivity
- Medicínske prístroje
  - Medicínske prístroje
  - Inovatívne technológie

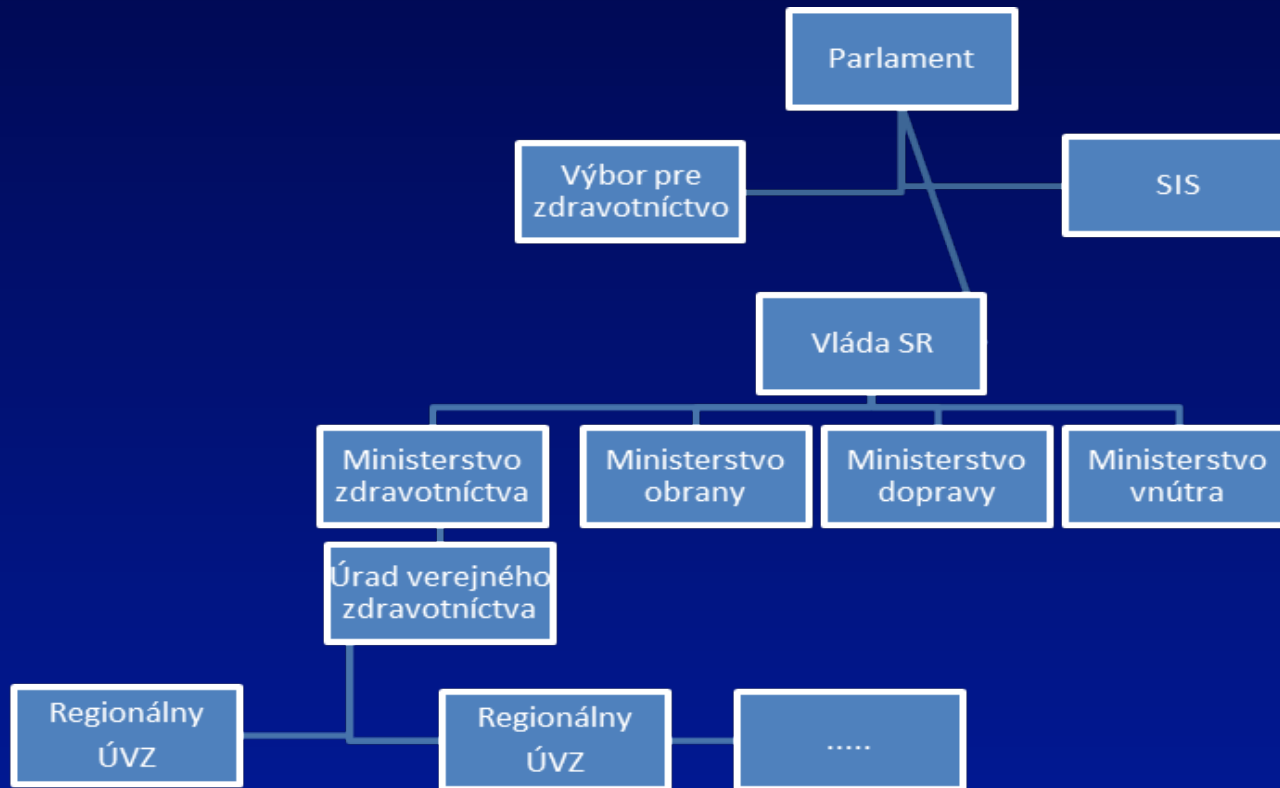
Agentúry EÚ

- Výkonná agentúra pre spotrebiteľov, zdravie a potraviny (Chafea)
- Európska nadácia pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok (Eurofound)
- Európska agentúra pre lieky (EMA)
- Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC)
- Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (OSHA)
- Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (EFSA)

Orgány vlády na centrálnej a miestnej úrovni

SLUŽBY ZDRAVIA VEREJNOSTI V SR

Orgány verejného zdravotníctva

Orgány verejného zdravotníctva

- Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
- Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
- regionálne úrady verejného zdravotníctva,
- Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky,
- Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky,
- Slovenská informačná služba

Orgány verejného zdravotníctva spolupracujú s

- ústrednými orgánmi štátnej správy a miestnymi orgánmi štátnej správy,
- s obcami a samosprávnymi krajmi,
- s vysokými školami, školami, výskumnými, výchovnými a vzdelávacími inštitúciami,
- s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti,
- so stavovskými organizáciami v zdravotníctve,
- so zdravotnými poisťovňami a Sociálnou poisťovňou,
- s inými právnickými osobami a fyzickými osobami,
- s medzinárodnými organizáciami.

Ministerstvo zdravotníctva

- **určuje** zásadné smery a priority štátnej zdravotnej politiky na úseku verejného zdravia a predkladá ich na schválenie vláde Slovenskej republiky,
- **koordinuje** spoluprácu ústredných orgánov štátnej správy a medzinárodnú spoluprácu na úseku verejného zdravia,
- je **odvolacím** orgánom vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhoduje úrad verejného zdravotníctva,
- v súlade so súčasnými poznatkami vedy o vplyve fyzikálnych, chemických a biologických faktorov na verejné zdravie ustanovuje **limity a hodnoty** prípustnej záťaže týmito faktormi, ako aj limity ožiarenia a podmienky na nakladanie s rádioaktívnymi odpadmi z hľadiska ich možného vplyvu na verejné zdravie

- vytvára podmienky na **integráciu a koordináciu** informačných systémov o verejnom zdraví,
- schvaľuje zriaďovanie **národných referenčných centier** a vedie register národných referenčných centier,
- **nariaduje opatrenia**,
- určuje smery **vzdelávania** v oblasti ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia,
- metodicky usmerňuje **výkon štátneho zdravotného dozoru**,
- **kontroluje** výkon verejného zdravotníctva v Slovenskej republike.

Úrad verejného zdravotníctva

- je rozpočtová organizácia štátu s pôsobnosťou pre územie Slovenskej republiky so sídlom v Bratislave
- riadi a za jeho činnosť zodpovedá hlavný hygienik Slovenskej republiky. Úrad odborne a metodicky riadi, usmerňuje a kontroluje výkon štátnej správy v oblasti verejného zdravotníctva uskutočňovaný regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva v Slovenskej republike. Podrobnejšie kompetencie a pôsobnosť úradu na úseku ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia ustanovuje § 5 zákona č.355/2007 Z.z.
- Regionálne úrady verejného zdravotníctva sú rozpočtové organizácie štátu. Sídla a územné obvody regionálnych úradov verejného zdravotníctva sú uvedené v prílohe č. 1 zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia.

Úlohy Úradu VZ

- vypracúva návrhy zásadných smerov a priorít štátnej zdravotnej politiky na úseku verejného zdravia,
- zúčastňuje sa na riešení národných a medzinárodných programov významných pre verejné zdravie a vykonáva vedecký výskum v tejto oblasti,
- plánuje, koordinuje a určuje rozsah kontroly prenosných ochorení,
- plánuje, koordinuje a určuje rozsah a očkovacie schémy imunizačného programu,
- určuje antigény obsiahnuté v očkovacích látkach, schvaľuje aplikačné postupy pri použití očkovacích látok a nariaďuje mimoriadne očkovanie,
- vykonáva hodnotenie dopadov na verejné zdravie na
- národnej úrovni a na regionálnej úrovni,
- vykonáva v prvom stupni štátnu správu vo veciach, ktoré presahujú hranice územného obvodu regionálneho úradu verejného zdravotníctva a vo veciach, o ktorých podľa tohto zákona rozhoduje výlučne úrad verejného zdravotníctva,

- je odvolacím orgánom vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhoduje regionálny úrad verejného zdravotníctva,
- riadi, kontroluje a koordinuje výkon štátnej správy uskutočňovaný regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva,
- nariaďuje opatrenia na predchádzanie a opatrenia pri mimoriadnych udalostiach ak ich treba vykonať v rozsahu presahujúcom územnú pôsobnosť regionálneho
- úradu verejného zdravotníctva,
- povoľuje a zrušuje ním povolené výnimky
- vydáva záväzné stanoviská
- vydáva oprávnenia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb

- vydáva a odoberá oprávnenia na výkon pracovnej zdravotnej služby a kontroluje plnenie podmienok na výkon pracovnej zdravotnej
- zriaďuje komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti, vydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti a vedie register odborne spôsobilých
- vedie centrálny register rizikových prác
- vedie register výrobcov a dovozcov nových potravín a zložiek nových potravín, register výrobcov a dovozcov výživových doplnkov a potravín na osobitné výživové účely a register minerálnych a pramenitých vôd,
- vykonáva štátny zdravotný dozor, vydáva pokyny a ukladá opatrenia na odstránenie nedostatkov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru

- prejednáva priestupky a iné správne delikty, ukladá pokuty a povinnosť nahradiť
- zabezpečuje sprístupnenie informácií o kvalite vody určenej na kúpanie
- posudzuje vplyv prípravkov na ochranu rastlín na zdravie ľudí a vydáva odborné posudky,
- spolupracuje s príslušnými orgánmi a organizáciami pri presadzovaní opatrení týkajúcich sa látok, ktoré možno zneužiť na výrobu chemických a biologických zbraní,
- v rámci spolupráce s Európskou komisiou a s členskými štátmi Európskej únie informuje Komisiu

Štruktúra

- Odbor hygieny životného prostredia
- Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov
- Odbor hygieny detí a mládeže
- Odbor podpory zdravia
- Odbor preventívneho pracovného lekárstva
- Odbor objektivizácie faktorov životných podmienok
- Odbor ochrany zdravia pred žiarením
- Odbor epidemiológie
- Odbor lekárskej mikrobiológie

Regionálne úrady verejného zdravotníctva

- Rozpočtové organizácie štátu zapojené finančnými vzťahmi na rozpočet ministerstva zdravotníctva.
- Riadi a za jeho činnosť zodpovedá regionálny hygienik, ktorý je zároveň vedúcim služobného úradu.
- Vymenúva a odvoláva ho na návrh ministra zdravotníctva Slovenskej republiky hlavný hygienik.

Úlohy a činnosti

- zúčastňuje sa na riešení národných a medzinárodných programov a vykonáva vedecký výskum
- riadi, usmerňuje a kontroluje epidemiologickú bdelosť prenosných ochorení a plnenie imunizačného programu,
- vykonáva hodnotenie dopadov na verejné zdravie na regionálnej úrovni a na lokálnej úrovni,
- plní špecializované úlohy verejného zdravotníctva
- nariaďuje opatrenia na predchádzanie ochoreniam a opatrenia pri mimoriadnych udalostiach

- vydáva záväzné stanoviská a rozhoduje o návrhoch
- zriaďuje komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti, vydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti a vedie register odborne spôsobilých osôb na epidemiologicky závažné
- povoľuje a zrušuje ním povolené výnimky,
- vykonáva štátny zdravotný dozor, vydáva pokyny a ukladá opatrenia na odstránenie nedostatkov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru
- prejednáva priestupky a iné správne delikty, ukladá pokuty a povinnosť nahradiť náklady
- vedie register rizikových prác
- zabezpečuje sprístupnenie informácií o kvalite vody na kúpanie počas kúpacej sezóny

Radiačná ochrana

- rozhoduje o návrhoch a vydáva povolenia na činnosti vedúce k ožiareniu
- vydáva povolenia na uvoľňovanie rádioaktívnych látok a rádioaktívne kontaminovaných predmetov spod administratívnej kontroly, ak vznikli alebo sa používali pri činnostiach vedúcich k ožiareniu vykonávaných
- vykonáva monitorovanie radiačnej situácie,
- vyhľadáva pracoviská a zariadenia, na ktorých sa môžu vyskytnúť opustené rádioaktívne žiariče alebo zvýšené prírodné ionizujúce žiarenie a ich prevádzkovateľom poskytuje informácie o rizikách a o požiadavkách na zabezpečenie radiačnej ochrany a kontroluje ich dodržiavanie,
- poskytuje verejnosti informácie o zabezpečení radiačnej ochrany a o rizikách spôsobených ožiarením a odborné poradenstvo o radiačnej ochrane osobám, ktoré prišli do kontaktu s rádioaktívnym žiaričom alebo boli ožiarené.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva v sídle kraja

- odborne a metodicky vedie a koordinuje činnosť regionálnych úradov verejného zdravotníctva v kraji,
- zriaďuje komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti, vydáva osvedčenia a vedie register odborne spôsobilých osôb
- zabezpečuje laboratórne činnosti pre všetky regionálne úrady verejného zdravotníctva v kraji,
- vykonáva a vyhodnocuje kontrolu zaočkovanosti na úrovni kraja.

Orgány VZ mimo rezortu zdravotníctva

- spolupracujú s MZ SR na programoch, pri vypracúvaní návrhov výkonu politiky verejného zdravia
- vykonávajú monitoring vzťahov determinantov zdravia a verejného zdravia,
- vykonávajú objektivizáciu a testovanie zložiek životného a pracovného prostredia,
- plnia úlohy na úseku prevencie ochorení a iných porúch zdravia
- vydávajú záväzné stanoviská

Národné referenčné centrum

- špecializované pracovisko ÚVZ alebo RÚVZ na riešenie úloh VZ
- zabezpečuje špecializovanú nadstavbovú a konečnú laboratórnu diagnostiku a overovanie laboratórnych výsledkov,
- stanovuje referenčné metódy a štandardy,
- vykonáva expertízu, metodickú a publikačnú činnosť,
- zabezpečuje epidemiologický dohľad,
- uschováva vzorky biologického materiálu alebo iného materiálu, ktorý obsahuje pôvodcu ochorenia a ktorý bol získaný z potvrdeného prípadu ochorenia,
- spolupracuje s príslušnými orgánmi a organizáciami EÚ a so SZO,
- zabezpečuje zaškoľovanie v nových laboratórnych metodikách

Radiačná monitorovacia sieť

- je riadená sústava technicky, odborne a personálne vybavených odborných pracovísk, organizačne prepojených na potreby monitorovania radiačnej situácie a zber údajov na území SR, ktorú vytvára ÚVZ v spolupráci s ústrednými orgánmi štátnej správy

Úlohy a činnosti

- meranie veličín v zložkách životného prostredia v systéme meracích miest podľa časového harmonogramu,
- hodnotenie ožiarenia obyvateľstva a príspevku k ožiareniu spôsobeného činnosťami vedúcimi k ožiareniu pri normálnej radiačnej situácii,
- podklady na systematické usmerňovanie ožiarenia obyvateľstva,
- údaje o rádioaktívnej kontaminácii životného prostredia potrebné na rozhodovanie o vykonaní a ukončení zásahov a opatrení na obmedzenie ožiarenia pri radiačnom ohrození,
- údaje o úrovni ožiarenia na informovanie obyvateľstva a na medzinárodnú výmenu informácií o radiačnej situácii na území SR

Prevenencia ochorení a iných porúch zdravia

- Orgány VZ sa zúčastňujú na príprave celospoločenských a regionálnych programov podpory, ochrany a rozvoja verejného zdravia zameraných na ovplyvňovanie verejného zdravia prostredníctvom životného štýlu, výživových faktorov a prevenciou rizikových faktorov,
- zúčastňujú sa na riešení NPPZ, Národného programu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, na programoch a projektoch SZO, na uskutočňovaní Akčného plánu pre prostredie a zdravie, Programu ozdravenia výživy obyvateľstva SR a Programu imunizácie,
- vykonávajú výchovu spoločnosti ku zdraviu najmä poradenskou činnosťou.

Štruktúra Úradu VZ SR

Hlavný hygienik SR
a vedúci služobného úradu

Odbor hygieny
životného prostredia

Odbor hygieny
výživy, bezpečnosti
potravín a
kozmetických
výrobkov

Odbor hygieny detí a
mládeže

Odbor podpory
zdravia

Odbor preventívneho
pracovného lekárstva

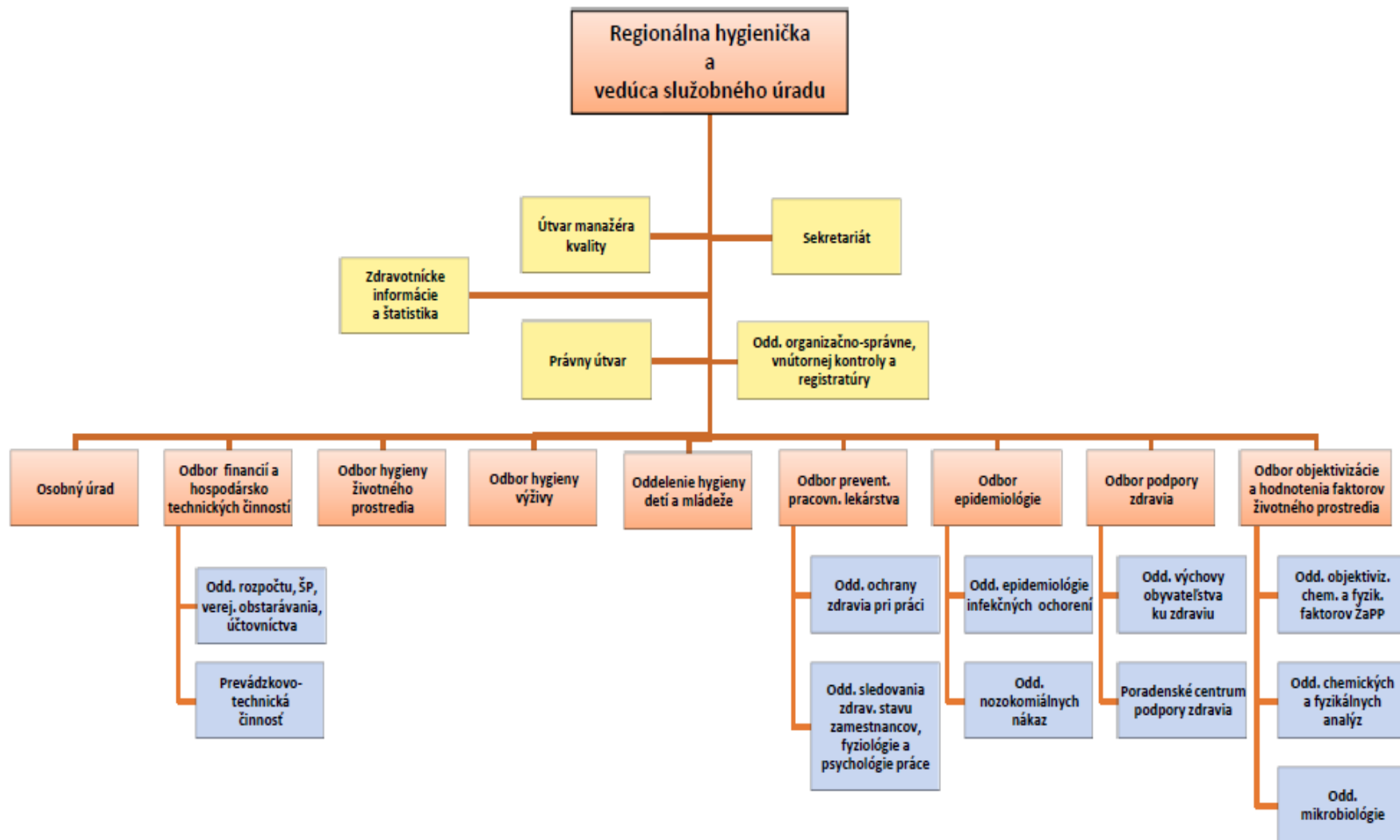
Odbor objektivizácie
faktorov životných
podmienok

Odbor ochrany
zdravia pred žiarením

Odbor epidemiológie

Odbor lekárskej
mikrobiológie

Organizačná štruktúra Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trnave platná od 1.5.2010

Zhrnutie

- Predstavili sme situáciu so zabezpečovaním služieb zdravia verejnosti v EU a na Slovensku
- Uviedli sme agentúry EU
- Uviedli sme Ministerstvo zdravotníctva
- Úrad hlavného hygienika SR
- Úrady verejného zdravotníctva v SR